



การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโรงเรียนธาตุพนม

วรจิตร พรหมเกตุ

โรงเรียนธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โรงเรียนธาตุพนม หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค 2) เป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาในด้านกลยุทธ์บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโรงเรียนธาตุพนม เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โรงเรียนธาตุพนม เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค เป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาในด้านกลยุทธ์บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม บทความนี้เนื้อหาประกอบด้วย 1) บทนำ 2) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและบริบทของสถานศึกษา 3) ประเมินสถานภาพสถานศึกษา 4) กำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม 5) การนำกลยุทธ์การนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม โดยมีกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโรงเรียนธาตุพนมแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมคือ 1) สร้างความตระหนัก 2) เข้าถึงวัฒนธรรม 3) บูรณาการความรู้ 4) เผยแพร่วัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของโรงเรียนธาตุพนม คือ วัดพระธาตุพนมวรมหารัชมังคลาจารย์

คำสำคัญ: พัฒนากลยุทธ์, แหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรม, โรงเรียนธาตุพนม

Strategic Development for Learning Resource Management of Cultural Thatphanom School

Warachit Promket

Thatphanom School, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom

Abstract

The purpose of this article is to 1) SWOT Analysis of That Phanom School 2) To guide the development of educational institutions in terms of cultural learning resource management strategies. Development of Cultural Learning Resource Management Strategy at That Phanom School is a SWOT Analysis of That Phanom School to identify weaknesses, strengths, opportunities and obstacles. This article contains 1) Introduction 2) Study and analyze the current condition and context of the educational institution 3) Evaluate the status of the educational institution 4) Determine the management strategy of cultural learning resources 5) Implement the strategy of using cultural resources in That Phanom School The management strategies for cultural learning resources at That Phanom School are 1) Raise awareness 2) Access to culture 3) Integrate knowledge 4) Disseminate culture The main cultural learning center of That Phanom School is Wat Phra That Phanom

Keywords: Strategic Development, Cultural resources, Thatphanom school

บทนำ

กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยองค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานการณ์หรือสถานะขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมี กระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและ กระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้คือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต (Vision) หลักการสำคัญของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ ภายในและสภาพการณ์ภายนอก (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอก และภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มี ต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถ ด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็น ประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในสถานศึกษาทรัพยากรวัฒนธรรมหรือมรดกวัฒนธรรมมีอยู่ 2 ประเภทหลัก ตามการจัดจำแนกขององค์กรยูเนสโก โดยแบ่งตามลักษณะที่ปรากฏหรือมีอยู่ ได้แก่ ทรัพยากร/มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (intangible cultural resource) และทรัพยากร/มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (tangible cultural resource) วชิราภรณ์ ทิพย์รักษ์ (Tipparat, 2015) กระบวนการจัดการความรู้ทางทรัพยากรวัฒนธรรมของผู้นำชุมชนจากอดีตถึง ปัจจุบันมีรูปแบบการจัดการความรู้ตามแนวประเพณีเกิดกลไกในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสวนหนึ่งเกิดเรียนรู้จากกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่มาใช้ได้อย่างมีจุดยืน สามารถค้นพบศักยภาพของกลุ่มผู้นำชุมชนที่ริเริ่มเปลี่ยน กนกวรรณ ชูชาญ (Choochan, 2009) จัดการทรัพยากรทางธรรมชาติซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นก่อน โดยเริ่มจากการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมทางโบราณคดีที่นักโบราณคดีเห็นว่าทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น แหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ และสถาปัตยกรรมโบราณถูกทำลายมากขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งจากธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์จึงเป็นห่วงว่าในอนาคตทรัพยากรเหล่านี้ อาจลดน้อยลงจนไม่หลงเหลือให้คนรุ่นหลังได้ใช้ ประโยชน์ต่อไป ดังนั้น จึงควรมีการจัดการที่เหมาะสมก่อนที่จะสายเกินไป ธนิช เลิศชาญฤทธิ์ (Lertchanrit, 2011)

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันโรงเรียนธาตุพนม

1.1 สภาพปัจจุบันของโรงเรียนธาตุพนม

เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2493 กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้โรงเรียนธาตุพนมเป็นโรงเรียนประจำอำเภอธาตุพนม และได้เริ่มเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 โดยวัดพระธาตุพนมวรวิหาร อนุญาตให้ใช้พื้นที่ของวัดทางด้านทิศเหนือ จำนวน 11 ไร่ สร้างอาคารเรียนถาวร ต่อมาโรงเรียนได้ซื้อพื้นที่จากชาวบ้านเพิ่มเติม ปัจจุบันมีพื้นที่ ทั้งหมด 27 ไร่ 2 งาน 90 ตารางวา โรงเรียนธาตุพนมเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) ตั้งอยู่ เลขที่ 201-202 หมู่ที่ 13 ถนนขยางกูร ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ปัจจุบันเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 (ช่วงชั้นที่ 3-4) ปีการศึกษา 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,235 คน จำนวนครู 113 คน พนักงานราชการ 7 คน ครูอัตราจ้าง 6 คน และครูต่างชาติ 3 คน

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ เป็นชุมชนเมือง คือ อำเภอรอดุพนม ซึ่งแบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 136 หมู่บ้าน 5 เทศบาล คือเทศบาลตำบล ธาตุพนม องค์การบริหารส่วนตำบล 7 แห่งมีประชากรทั้งสิ้น 83,634 คน เป็นชาย 41,586 คน หญิง 42,048 คน อาชีพประชากรในชุมชน เกษตรกรรมและค้าขาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี/วัฒนธรรมท้องถิ่นที่รู้จักสืบทอด คืองานประเพณีบุญเดือนสามหรืองานนมัสการพระธาตุพนมซึ่งจัดขึ้นทุกปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาอาชีวศึกษา คือ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 98 ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว 33,000 บาท

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน โรงเรียนธาตุพนมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ประจำอำเภอมที่มีที่ตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชนเมืองใช้ที่ดินส่วนหนึ่งของวัดพระธาตุพนม ความเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวของชุมชนและวัดพระธาตุพนมรวมมหาวิทยาลัย จึงมีผลกระทบต่อโรงเรียนธาตุพนม อิทธิพลแวดล้อมในชุมชนเมือง มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน การจัดการบริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงความคาดหวังของสังคมแวดล้อมโรงเรียนและความคาดหวังของผู้ปกครอง รายงานการประเมินตนเองประจำปี 2563 โรงเรียนธาตุพนม (Thatphanom School Self-Assessment Report: SAR, 2020)

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โรงเรียนธาตุพนม

1.2.1 สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) โดยใช้หลัก (2S-4M) 1) โครงสร้างของสถานศึกษา (Structure) 2) ระบบบริการ (Services) 3) บุคลากร (Man) 4) การเงิน (Money) 5) วัสดุและอุปกรณ์ (Material) 6) การบริหารจัดการ (Management)

1.2.2 สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) โดยใช้ (STEP) 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural) 2) ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3) ด้านเศรษฐกิจ (Economics) 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายใน (Internal Environment)โรงเรียนธาตุพนม

ปัจจัยภายในสถานศึกษา(Internal Environment)	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
1. ปัจจัยด้านโครงสร้างและนโยบาย (S1) 1.1 สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนมีการกระจายอำนาจการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (S1) 1.2 สถานศึกษามีอิสระในการนำนโยบายการบริหารงานร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนจนงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (S1)	1.1 ภาระงานมีหลายหน้าที่ทำให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานทำให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เต็มที่ (S1) 1.2 การนิเทศภายในไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด (S1)
2. ปัจจัยด้านผลผลิตและการให้บริการ (S2) 2.1 สถานศึกษาให้บริการชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และบุคลากร ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน (S2) 2.2 สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลายเป็นที่นิยมรับและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี (S2)	2.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และประเมินค่าของผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย (S2) 2.2 หลักสูตรท้องถิ่นนำไปสู่การปฏิบัติแต่รูปแบบยังไม่ชัดเจน (S2)

ปัจจัยภายในสถานศึกษา(Internal Environment)	
จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
2.3 สถานศึกษาร่วมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น และพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม	
3. ด้านบุคลากร (M1) 3.1 ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นทีม (M1) 3.2 ครูมีการพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ เทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (M1) 3.3 บุคลากรสอนตรงวิชาเอกและความถนัด (M1)	3.1 ครูผู้สอนมีภาระงานพิเศษและใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่นมาก ทำให้ครูมีเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เต็มที่ (M1) 3.2 ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา (M1) 3.3 ผลจากการวิจัยในชั้นเรียนไม่ได้นำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (M1)
4. ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน (M2) 4.1 สถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบของทางราชการสามารถตรวจสอบได้ (M2) 4.2 ได้รับเงินสนับสนุนทุนการศึกษาจากชุมชน วัด ศิษย์เก่าและหน่วยงานต่างๆ	4.1 การใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาเกิดความล่าช้าและไม่คล่องตัว เนื่องจากต้องใช้จ่ายเงินตามระเบียบของทางราชการ (M2)
5. วัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษา (M3) 5.1 สถานศึกษามีอาคารห้องเรียนพิเศษ ห้องประชุม สำนักงานแต่ละฝ่ายแยกสัดส่วนชัดเจน	5.1 สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (M3) 5.2 อาคารเรียนยังไม่เพียงพอเนื่องจากจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น
6. การบริหารจัดการ (M4) 6.1 สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ใช้แหล่งทรัพยากรและวัฒนธรรมในที่มีในท้องถิ่น บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 6.2 สถานศึกษามีการบริหารบุคลากรอย่างเป็นระบบ 6.3 มีความหลากหลายของหลักสูตรให้เลือกตามความถนัด เช่น ห้องเตรียมแพทย์ ห้องพิเศษวิทยาศาสตร์ ห้องพิเศษทางภาษา IEP, EIS 6.4 มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 6.5 ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด มีแผนงาน/โครงการ ครอบคลุมอย่างชัดเจน	6.1 การจัดการข้อมูลสารสนเทศไม่ทันต่อการใช้งาน (M4) 6.2 คุณภาพผู้เรียนยังไม่บรรลุเป้าประสงค์

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอก (External Environment)โรงเรียนธาตุพนม

ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา	
โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threats)
1.ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S) 1.1 สภาพสังคมในชุมชนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 1.2 ผู้นำชุมชนมองเห็นความสำคัญของการศึกษา 1.3 วัด ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 1.4 มีแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ 1.5 ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อบุตรหลานในการเข้าโรงเรียนที่มีคุณภาพทำให้สถานศึกษาต้องเร่งพัฒนาคุณภาพ	1.1 สภาพครอบครัวมีปัญหาการหย่าร้าง ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานเท่าที่ควร เนื่องจากต้องทำงาน 1.2 ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ และครอบครัว ความยากไร้ 1.3 ผลกระทบจากความเจริญด้านวัตถุ การใช้เทคโนโลยี ทำให้พฤติกรรมด้านความสนใจเรียนลดลง
2. ด้านเทคโนโลยี (T) 2.1 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆ 2.2 ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความสนใจและ ต้องการที่จะพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยี 2.3 มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวดเร็ว เอื้อต่อการทำงาน สามารถนำมาใช้ประโยชน์ ด้านการศึกษา การ บริหารงาน การสื่อสารมากขึ้น	2.1 สื่อที่ได้รับไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและจำนวนนักเรียน 2.2 โรงเรียนมีอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยี เช่น การ สื่อสารและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตยังใช้ไม่ได้ในบางพื้นที่ 2.3 บุคลากรที่มีความสามารถทางด้าน ICT มีจำนวนน้อย
3.ด้านเศรษฐกิจ (E) 3.1 มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อ ามอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนเรียนดีและขาดแคลน	3.1 รายได้ของชุมชน ผู้ปกครองไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง 3.2 ค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจที่ยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ชัดเจน
4. ด้านการเมืองและกฎหมาย (P) 4.1 นโยบายต้นสังกัดมีการกำหนดแนวการปฏิบัติงาน 4.2 ได้รับงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม	4.1 เปลี่ยนแนวนโยบายบ่อย ๆ เนื่องจากการเปลี่ยน รัฐบาล หรือ เปลี่ยนผู้บริหาร 4.2 การกระจายงบประมาณไม่ทั่วถึง

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมโรงเรียนธาตุพนมจะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาทำให้มีข้อมูลในการกำหนด

ทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาจากจุดแข็งของสถานศึกษา และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถ กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนของสถานศึกษาให้มัน้อยที่สุดได้ภายใต้การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยมีขั้นตอน ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน (S, W) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนธาตุพนมวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในสถานศึกษาทุก ๆ ด้าน

จุดแข็งของสถานศึกษา(S-Strengths) โรงเรียนธาตุพนมมีโครงสร้างการบริหารชัดเจน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม บริหารงานร่วมกับเครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน จนงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาให้บริการชุมชนหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และบุคลากร ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน สืบสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จุดอ่อนของสถานศึกษา (W-Weaknesses) ภาระงานมีหลายหน้าที่ทำให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานทำให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่เต็มที่ การนิเทศภายในไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก (O, T) สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม

โอกาสทางสภาพแวดล้อม(O-Opportunities) สภาพสังคมในชุมชนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นส่งเสริมการศึกษา มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการทำงานบุคลากรพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยี มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา นโยบายต้นสังกัดมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติได้รับงบประมาณเพิ่ม

อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ทำให้พฤติกรรมด้านความสนใจเรียนลดลง สื่อที่ได้รับไม่เพียงพออินเทอร์เน็ตยังใช้ไม่ได้ในบางพื้นที่ บุคลากรที่มีความสามารถทางด้าน ICT มีจำนวนน้อย รายได้ของชุมชน ผู้ปกครองไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจที่ยึดหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ชัดเจน เปลี่ยนแผนนโยบายบ่อย ๆ เนื่องจากการเปลี่ยน รัฐบาล หรือเปลี่ยนผู้บริหาร การกระจายงบประมาณไม่ทั่วถึง

3. ประเมินสถานภาพสถานศึกษา

การระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าสถานศึกษา กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์ ในการวิเคราะห์ SWOT โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix สถานศึกษาจะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) (SO)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากสถานศึกษาค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารของสถานศึกษาควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) (WT)

สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากสถานศึกษากำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์การตั้งรับหรือป้องกันตัว

(Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรค ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหา มาตรการที่จะทำให้สถานศึกษาเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) (WO)

สถานการณ์สถานศึกษามีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการแต่ติดขัดอยู่ตรงที่มี ปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) (ST)

สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานแต่ตัวสถานศึกษามีข้อ ได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้นแทนที่จะรองจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปก็สามารถที่จะ เลือกกลยุทธ์การแตกตัว หรือขยายขอบข่ายกิจการ (diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่ มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆแทน วิชิต หล่อจิระชุมห์กุล, วลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์ และกนกกรรณ์ ลีโรจนา ประภา (Lorchirachoonkul, Atthirawong, & Leerojanaprapa, 2018)

จากการประเมินสภาพสถานศึกษา โรงเรียนธาตุพนม อยู่ในสถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) (SO)

กลยุทธ์หลัก”เพื่อใช้จุดแข็งโอกาสใหม่ในทางการแข่งขัน(เชิงรุก) โครงสร้างการบริหารชัดเจน ชุมชนเข้มแข็ง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคโนโลยีทันสมัยระดมทรัพยากร การเงินตรวจสอบได้ หลักสูตรมีความหลากหลาย ทำงานเป็นทีมควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive-Strategy) เพื่อดึงเอาจุด แข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่ ด้วยโรงเรียนธาตุ พนม มีข้อได้เปรียบในด้านแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โรงเรียนอยู่ติดกับวัดและพื้นที่ธรณีสงฆ์ เป็นพื้นที่ที่ทาง วัดบริจาคให้กับทางโรงเรียน ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ชุมชนและวัด เป็นจุดแข็งที่ต้องส่งเสริมพัฒนา กลยุทธ์หลักในเชิงรุกเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับโรงเรียนมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์กลยุทธ์จากผล SWOT โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix

ปัจจัยแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ปัจจัยแวดล้อมภายนอก (External Environment)	จุดแข็ง (S) 1. สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน (S1) 2. ให้บริการชุมชนทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ร่วมกิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม (S2) 3. ครูมีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นทีม พัฒนานตนเอง สอนตรงวิชาเอก (M1) 4. สถานศึกษามีการใช้จ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบตรวจสอบได้ (M2) 5. สถานศึกษามีอาคารห้องเรียนพิเศษ ห้องประชุมสำนักงานแต่ละฝ่ายแยกสัดส่วนชัดเจน (M3) 6. สถานศึกษามีหลักสูตรหลากหลาย มีการจัดการแบบมีส่วนร่วม มีโครงการและเป้าหมายชัดเจน (M4)	จุดอ่อน (W) 1. ภาระงานมีหลายหน้าที่ทำให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติงานการนิเทศภายในไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด (S1) 2. คุณภาพของผู้เรียนยังไม่บรรลุตามเป้าหมายหลักสูตรท้องถิ่นนำไปสู่การปฏิบัติแต่รูปแบบยังไม่ชัดเจน (S2) 3. ครูผู้สอนมีการงานพิเศษและใช้เวลาในการร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่น ขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา (M1) 4. การใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาล่าช้าเนื่องจากต้องจ่ายเงินตามระเบียบ (M2) 5. สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาไม่เพียงพอต่อการใช้งาน อาคารเรียนยังไม่เพียงพอเนื่องจากจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น (M3) 6. การจัดการข้อมูลสารสนเทศไม่ทันต่อการใช้งาน (M4)
โอกาส (O) 1. สภาพสังคมในชุมชนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นส่งเสริมการศึกษา มีภูมิปัญญาท้องถิ่น (S) 2. มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเอื้อต่อการทำงานบุคลากรพัฒนาความรู้ทางด้านเทคโนโลยี (T) 3. มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา (E) 4. นโยบายต้นสังกัดมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติได้รับงบประมาณเพิ่ม (P)	(SO) “กลยุทธ์ฉันทกมล” เพื่อใช้จุดแข็งโอกาสใหม่ในการแข่งขัน(เชิงรุก) 1. โครงสร้างการบริหารชัดเจน 2. ชุมชนเข้มแข็ง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. มีเทคโนโลยีทันสมัย 4. ระดมทรัพยากร การเงินตรวจสอบได้ 5. หลักสูตรมีความหลากหลาย 6. ทำงานเป็นทีม	(WO) “กลยุทธ์ทดแทน” แก้ไขจุดอ่อนเพื่อใช้โอกาสที่มีอยู่ในองค์กร(เชิงพัฒนา) 1. เรียนรู้โดยการบูรณาการและการนำไปใช้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น 2. บริหารจัดการด้านการเงินสำรองจ่ายเมื่อเกิดความล่าช้า 3. ระดมทรัพยากร (ทำผ้าป่าการศึกษา) จัดหาสื่อเทคโนโลยี
อุปสรรค (T) 1. สภาพครอบครัวมีปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ทำให้พฤติกรรมด้านความสนใจเรียนลดลง (S) 2. สื่อที่ได้รับไม่เพียงพอ อินเทอร์เน็ตยังไม่ได้ในบาง	(ST) “กลยุทธ์โอบล้อม” อาศัยจุดแข็งด้านและตรึงภาวะคุกคามที่บดบังวัตถุประสงค์ขององค์กร (เชิงรับ) 1. จัดกิจกรรมพาลูกเข้าวัด เพื่อปรับพฤติกรรม ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ฝึกปฏิบัติธรรม นั่งสมาธิ 2. จัดทีมวิทยากรจากครูที่มีความเชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านเทคโนโลยี	(WT) “กลยุทธ์บรรเทา” เพื่อหาทางแก้ไขจุดอ่อนและเสี่ยงภาวะคุกคามที่บดบังวัตถุประสงค์ขององค์กร (เชิงพลิกแพลง) 1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเยี่ยมบ้าน 100% โดยครูที่ปรึกษา 2. จัดสอนแทนและมอบหมายงานนักเรียนหรือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3. กระจายงานเพื่อแบ่งเบาภาระงาน

พื้นที่ บุคลากรที่มีความสามารถทางด้าน ICT มีจำนวนน้อย (T) 3. รายได้ของชุมชน ผู้ปกครองไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ค่านิยมทางด้านเศรษฐกิจที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังไม่ชัดเจน (E) 4. เปลี่ยนแนวนโยบายบ่อย ๆ เนื่องจากการเปลี่ยน รัฐบาล หรือ เปลี่ยนผู้บริหาร การกระจายงบประมาณไม่ทั่วถึง (P)	3. โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนบริหารแบบมีส่วนร่วมผลกระทบทางการเมืองจะน้อยลง 4. จัดการสอนแบบบูรณาการเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4. ลดงานพิเศษครูเน้นการสอน 5. จัดระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ 6. เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
---	---	---

3. กำหนดกลยุทธ์บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

อัตลักษณ์ (UNIQUENESS) สืบสานวัฒนธรรม คำจูนศาสนา รักษาประเพณี

วิสัยทัศน์ (Vision) โรงเรียนธาตุพนม ก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยี มีความรู้ คู่คุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาสู่มาตรฐานสากล

พันธกิจ (Mission) ของโรงเรียนคือ

- 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษา ก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยี มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กร รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็ง ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ
- 2) พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาไทยด้วยเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) พัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเต็มศักยภาพและมุ่งสู่มาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ (Goal)

- 1) เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอาชีพ เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในทุกระดับ
- 2) ครูและบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 3) ผู้เรียนมีสมรรถนะเต็มตามศักยภาพสู่มาตรฐานสากล

วัฒนธรรมโรงเรียน (Culture)

- 1) บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- 2) มีความสามัคคี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
- 3) ทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ยึดถือประโยชน์องค์กรเป็นหลัก
- 4) มีความรัก ความผูกพันและภาคภูมิใจในองค์กร

สมรรถนะหลักของโรงเรียน (Core Competencies)

- 1) บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ยึดหลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วม
- 2) มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ แหล่งเรียนรู้และนวัตกรรม ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- 3) จัดการเรียนรู้คู่คุณธรรม สืบสานประเพณีท้องถิ่น เน้นชุมชนที่มีส่วนร่วม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) พัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลยุทธ์ (Strategic)

- 1) มุ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรม ก้าวทันเทคโนโลยี
 - 2) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
 - 4) สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ
 - 5) ระดมสรรพกำลัง สร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในการจัดการศึกษา
 - 6) ส่งเสริมผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม รักและภูมิใจในความเป็นไทย
- สารสนเทศโรงเรียนธาตุพนม (ThatPhanom School In Formation System, 2020)

จากการวิเคราะห์กลยุทธ์จากผล SWOT โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix โรงเรียนธาตุพนม อยู่ในสถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) (SO) กลยุทธ์เน้นพลัง”เพื่อใช้จุดแข็งโอกาสใหม่ในการแข่งขัน (เชิงรุก) โครงสร้างการบริหารชัดเจน ชุมชนเข้มแข็ง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคโนโลยีทันสมัยระดมทรัพยากร การเงินตรวจสอบได้ หลักสูตรมีความหลากหลาย ทำงานเป็นทีม ควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive-Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่ ด้วยโรงเรียนธาตุพนม มีข้อได้เปรียบในด้านแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม โรงเรียนอยู่ติดกับวัดและพื้นที่ธรรมชาติ เป็นพื้นที่ที่ทางวัดบริจาคให้กับทางโรงเรียน ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ชุมชนและวัด เป็นจุดแข็งที่ต้องส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรเน้นพลังในเชิงรุกเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับโรงเรียนมากที่สุด จากกลยุทธ์สถานศึกษา ผู้เขียนต้องการเสริมสร้างจุดเด่นเชิงรุกจากแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้โรงเรียนธาตุพนม อีกทั้งยังสามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในเรื่อง การสืบสานวัฒนธรรม การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของโรงเรียนธาตุพนมคือ วัดพระธาตุพนมวรรมหาวิหาร และ แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตประเพณีของคนในท้องถิ่น คือ งานนมัสการองค์พระธาตุพนม ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษของชาวอำเภอธาตุพนม ซึ่งรูปแบบการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมของวัดและชุมชน ได้แก่ การจัดการโดยหน่วยงานภาครัฐ วัดและชุมชน รวมถึงกลุ่มเครือข่ายศิลปะพื้นบ้านและศิลปะร่วมสมัย สายันต์ ไพเราะจิตต์ (Prichanjit, 2007)

4. กลยุทธ์การนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม

กลยุทธ์การพัฒนายึดหลักการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมโดยพัฒนามาจากหลักสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรวัฒนธรรม 2) ประเมินคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรม 3) ศึกษาแนวทางการนำทรัพยากรวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์ วชิราภรณ์ ทิพย์รักษ์ หน้า 81 (Tipparat, 2015) ซึ่งผู้เขียนพัฒนาให้เข้ากับบริบทและแหล่งวัฒนธรรมของโรงเรียนธาตุพนม คือ วัดพระธาตุพนมวรรมหาวิหาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 สร้างความตระหนัก (realize) ถึงคุณค่าและวัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่นเริ่มจากครอบครัวใช้พลังใจ การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน เช่น งานนมัสการพระธาตุพนม เป็นการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประวัติความเป็นมาและประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

4.2 เข้าถึงวัฒนธรรม (access to culture) โดยใช้หลักการพลังการจัดการ การที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมรำบูชาพระธาตุพนม การมีส่วนร่วมในการช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดและชุมชนจัดขึ้นการ

รำบูชาพระธาตุพนม เป็นการศึกษาวีถีชีวิตของคนในแต่ละอำเภอของชาวจังหวัดนครพนมตลอดจนการร่วมปฏิบัติธรรม ทำบุญตักบาตรเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและในโอกาสต่างๆ กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้นักเรียนเข้าถึงวัฒนธรรมและหล่อหลอมจิตใจโดยไม่รู้ตัว

4.3 บูรณาการความรู้ (knowledge integration) ใช้หลักการภูมิพลังปัญญา จากแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สามารถบูรณาการได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาทิเช่น กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อย นำเสนอประวัติองค์พระธาตุพนมเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาลาว (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ) เป็นต้น การศึกษาประวัติศาสตร์ ตำนานองค์พระธาตุพนม การร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาในวันสำคัญหรือในโอกาสต่างๆ (กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม) การศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพขององค์พระธาตุพนม ความกว้าง ความยาว ความสูง หรือการวัดขนาด เป็นต้น

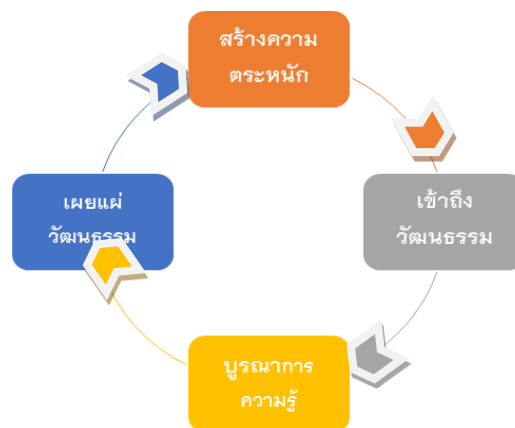
4.4 เผยแพร่วัฒนธรรม (spread the culture) เมื่อนักเรียนและครูได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้มาทั้งสามขั้นตอนแล้ว จะเกิดความภาคภูมิใจ ความรักแห่งแผ่นดินในถิ่นบ้านเกิด รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดกันมา เกิดเป็นพลังปิติ ทำให้อยากเผยแพร่ให้คนในสังคมหรือในประเทศ ต่างประเทศได้รู้จักวิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมอันดีงาม

โรงเรียนธาตุพนมขับเคลื่อนนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียน ด้วยการทำโครงการต่างๆ เช่น โครงการมัคคุเทศก์น้อย โครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรม โครงการทำบุญทุกวันพระ โครงการเยาวชนต้นกล้า ลูกฟ้า-แดง การมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมในงานนมัสการพระธาตุพนมทุกๆ ปี องค์พระธาตุเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองของชาวอีสาน ตลอดถึงเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงตลอดมา ยิ่งเมื่อถึงงานนมัสการพระธาตุพนมประจำปี ขาโอกาสที่คนไทยและชาวลาวต่างตั้งใจที่จะมานมัสการพระธาตุพนม สุธัช ชินบุตร (Chinabutr, 2013) ดังนั้นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของโรงเรียนธาตุพนม คือ องค์พระธาตุซึ่งพื้นที่โรงเรียนส่วนหนึ่งเป็นธรณีสงฆ์ การประเมินคุณค่าของทรัพยากร วัฒนธรรมในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร ที่ต้องการจะจัดการนั้นมีความสำคัญ เพื่อให้เกิดการตระหนัก ถึงความสำคัญและความจำเป็น เพื่อใช้ในการวางแผน การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมประเภทต่างๆ อาจมีคุณค่าแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจของแต่ละสังคม สุธัช ทุมมัต และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์ (Tumad และ Siri Wong, 2019)

5.สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์กลยุทธ์จากผล SWOT โดยใช้เทคนิค TOWS Matrix โรงเรียนธาตุพนม อยู่ในสถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) (SO) **กลยุทธ์เน้นพลัง”** เพื่อใช้จุดแข็งโอกาสใหม่ในทางการแข่งขัน(เชิงรุก) โครงสร้างการบริหารชัดเจน ชุมชนเข้มแข็ง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคโนโลยีทันสมัยระดมทรัพยากรการเงินตรวจสอบได้ หลักสูตรมีความหลากหลาย ทำงานเป็นทีมควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive-Strategy) วัดถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต เป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นแหล่งความรู้มากมายหลายสาขา ตลอดจนเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่า วัดพระธาตุพนม (Wat Phra That Phanom) เป็นแลนด์มาร์กสำคัญของจังหวัดนครพนม ด้วยสถาปัตยกรรมขององค์พระธาตุแบบเดียวกันกับปราสาทขอมภายในบรรจุพระธาตุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของจังหวัดนครพนมและเป็นแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของโรงเรียนธาตุพนม โดยหลักการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม ท้องถิ่นของโรงเรียนมีคติและความเชื่อในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ของสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน พระพุทธศาสนาทำให้คนไทยมีกรอบความคิดและโลกทัศน์เป็นไป ตามคำสั่งสอน

ในพระพุทธศาสนา เป็นรากฐานสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยเกือบทุกด้าน ทั้งจารีตประเพณีซึ่งเป็นเรื่องของศีลธรรม เอกรัฐ พิล่า (Pila, 2013) ยุทธการนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม คือ 1) สร้างความตระหนัก 2) เข้าถึงวัฒนธรรม 3) บูรณาการความรู้ 4) เผยแพร่วัฒนธรรม โรงเรียนธาตุพนมขับเคลื่อนนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียน ด้วยการทำโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการมัคคุเทศน์น้อย โครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรม โครงการทำบุญทุกวันพระ โครงการเยาวชนต้นกล้าลูกฟ้า-แดง การมีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมในงานนมัสการพระธาตุพนมทุกปี



ภาพที่ 1 กลยุทธ์การนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม

6.ข้อเสนอแนะ

จากกลยุทธ์การนำทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาใช้ในโรงเรียนธาตุพนม สามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบท สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

References

- Chinabutr, S. (2013). Symbols of the Monastery Serfs of Wat Phra That Phanom in Khao Phichaphagaya Offering and Sia Kha Hua Ritual. *Journal of Thai Studies*, 9(2), 161-189 (In Thai).
- Choochan, K. (2009). *Knowledge management of culture resource by community leadership for tourism : Ban Phamon Community, Doi Inthanon, Chiangmai Province, Thailand*. Bangkok: Thammasat University (In Thai).
- Lertchanrit, T. (2011). *Cultural resource management*. Bangkok: Faculty of Archaeology, Silpakorn University (In Thai).
- Lorchirachoonkul, V., Atthirawong, W., & Leerojanaprapa, K. (2018). SWOT and TOWS Matrix Analysis for Strategic Development to Increase Thai-Laos Silk Supply Chain Efficiency. *WMS Journal of Management*, 7(3), 15-26 (In Thai).
- Pila, A. (2013). *The local wisdom learning resources management of basic Educational Schools under the office of secondary education service area*. Silpakorn University.
- Prichanjit, S. (2007). *Resource management Archeology in community development (In Thai)*.

- ThatPhanom School In Formation System. (2020). *ThatPhanom School In Formation System for the year 2020*. Naknonphanom: ThatPhanom School (In Thai).
- Thatphanom School Self-Assessment Report: SAR. (2020). *Self-Assessment Report: SAR for the year 2020*. Naknonphanom: Thatphanom School (In Thai).
- Tipparat, W. (2015). *An Application of cultural resources to develop community-based tourism in bangphra seaside, sriracha district chonburi province*. Silpakorn University.
- Tumad, S., & Siriwong, P. (2019). THE LIFE NARRATIVE : CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT OF THAI-PUAN ETHNIC. *Institute of Culture and Arts Journal*, 20(2), 100-115 (In Thai).